

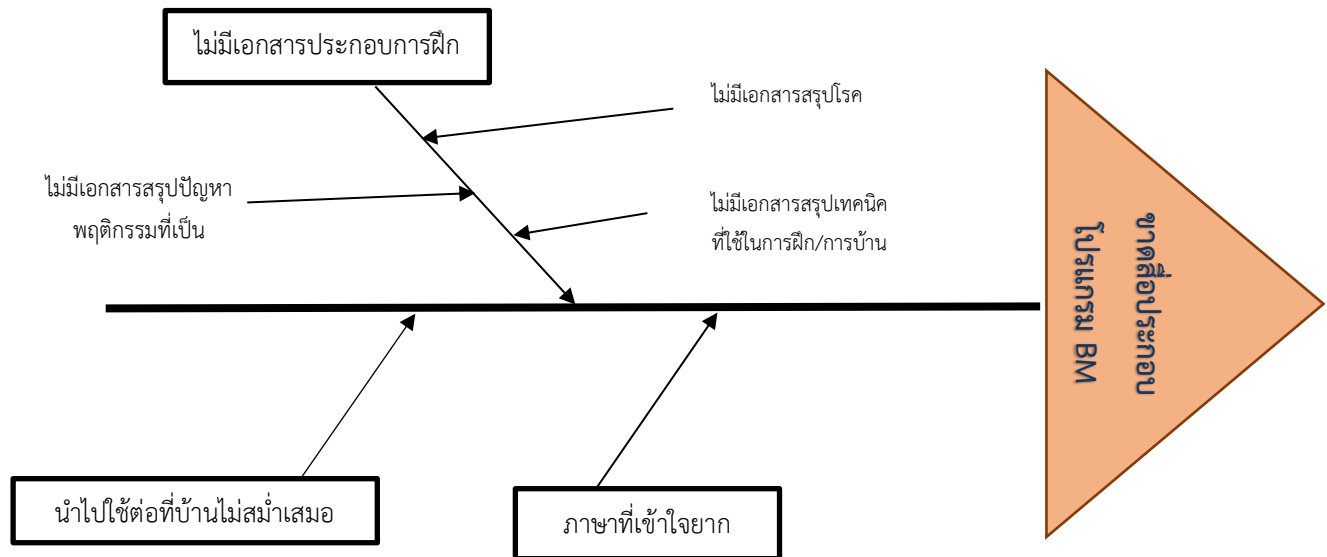
การพัฒนาคุณภาพของหน่วยงาน ปีงบประมาณ 2567

1. ชื่อผลงาน : “สื่อเล่มเล็ก ดิดบ้านไว้ อุ่นใจทุกการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม” (การพัฒนาสื่อประกอบการฝึกในโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มโรคออทิสติก และสมาธิสั้น)
2. หน่วยงาน : กลุ่มงานจิตวิทยา
3. คำสำคัญ : สื่อประกอบการฝึก, พ่อ แม่ ผู้ปกครอง, สมาธิสั้น, ออทิสติก
4. สรุปผลงานโดยย่อ : การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมที่นำมาใช้ประกอบการให้บริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มโรคออทิสติก และโรคสมาธิสั้น
5. บริบท ปัญหาและสาเหตุโดยย่อ :

จากการทบทวนสถิติ 3 ปีย้อนหลังตั้งแต่ ปี 2564 – 2566 ของผู้ป่วยกลุ่มโรคหลักที่มารับบริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กลุ่มงานจิตวิทยา เป็นอันดับต้นๆพบว่า เด็กออทิสติกเป็นกลุ่มที่มารับบริการมากที่สุดทั้ง 3 ปีย้อนหลัง (ปี 2564-65 คิดเป็นร้อยละ 33 และปี 2566 คิดเป็นร้อยละ 44) และรองลงมาเป็นอันดับที่สอง คือ เด็กสมาธิสั้น (ปี 2564 คิดเป็นร้อยละ 17, ปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 21 และปี 2566 คิดเป็นร้อยละ 20)

จากข้อมูลข้างต้นกลุ่มงานจิตวิทยาจึงได้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นของพ่อ แม่ ผู้ปกครองที่พาลูกหลานในกลุ่มดังกล่าวมารับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อทบทวนโอกาสพัฒนาในกระบวนการปฏิบัติงาน “บำบัดทางจิตวิทยา (การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม)” โดยการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองจำนวน 30 คน หลังการมารับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แบ่งเป็น 1) กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กออทิสติกจำนวน 15 คน และ 2) กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กสมาธิสั้นจำนวน 15 คน ผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่า สิ่งที่กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองอยากได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มงานจิตวิทยาในช่วงที่รับบริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม คือ 1) สื่อประกอบการฝึกในโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำมาใช้ทบทวนได้บ่อยๆ ซึ่งเป็นสื่อที่สรุปเรื่องราวโรคที่เด็กเป็นให้พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้าใจง่าย 2) สื่อประกอบการฝึกที่ช่วยสรุปเรื่องเทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างง่ายให้พ่อ แม่ผู้ปกครองเข้าใจเพื่อนำไปใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้อย่างต่อเนื่อง และ 3) แบบฝึกหัดที่สามารถนำไปทบทวนและฝึกที่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งจากการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของกลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองในกลุ่มดังกล่าว ได้เป็นต้นทุนที่สำคัญในการพัฒนางาน CQI ในครั้งนี้ คือ การพัฒนาสื่อประกอบการฝึกในโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มโรคออทิสติก และสมาธิสั้น

6. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ :

เพื่อพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมที่นำมาใช้ประกอบการให้บริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มโรคออทิสติก และโรคสมาธิสั้น

7. ตัวชี้วัดความสำเร็จ :

ระดับความสำเร็จในการพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมที่นำมาใช้ประกอบการให้บริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสำหรับกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มโรคออทิสติก และโรคสมาธิสั้น

8. กิจกรรมการพัฒนา :

กระบวนการที่ใช้พัฒนางาน CQI ในครั้งนี้ใช้หลักการพัฒนางานตามขั้นตอน PDCA (plan do check act) และขั้นตอนการพัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยีด้านสุขภาพจิตและจิตเวชประกอบด้วย 3 ขั้นตอน 1) การวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนา 2) การวางแผนออกแบบ 3) การจัดสร้างต้นแบบ และ 4) การทดสอบประสิทธิภาพในกลุ่มนำร่อง (จากขั้นตอนทั้งหมดจำนวน 9 ขั้นตอนคือ 1) การวิเคราะห์ความต้องการ และความจำเป็นในการพัฒนา 2) การวางแผนออกแบบ 3) การจัดสร้างต้นแบบ 4) การทดสอบประสิทธิภาพ 5) การปรับปรุงเบื้องต้น 6) การทดลองใช้ในพื้นที่นำร่อง 7) ปรับปรุงขั้นสุดท้าย 8) การพัฒนาวิธีถ่ายทอดเพื่อขยายผล และ 9) การประเมินผลและพัฒนาต่อเนื่อง) โดยมีรายละเอียดดังนี้

● วงล้อ PDCA รอบที่ 1

1. Plan-การสำรวจเพื่อวางแผนการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความต้องการ ความจำเป็นในการพัฒนา (Need analysis) โดยการสำรวจความคิดเห็นเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองจำนวน 30 คน หลังการมารับบริการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แบ่งเป็น 1) กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กออทิสติกจำนวน 15 คน และ 2) กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กสมาธิสั้นจำนวน 15 คน

2. Do – จากการทบทวนดังกล่าวทำให้ทางกลุ่มงานจิตวิทยาได้พัฒนางาน

ขั้นตอนที่ 2 การวางแผนออกแบบนวัตกรรมหลังการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองในขั้นตอนที่ 1 ผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่าสิ่งที่กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองอยากได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มงานจิตวิทยาในช่วงที่รับบริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีประเด็นดังต่อไปนี้ ได้แก่

- 2.1) สื่อประกอบการฝึกในโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อนำมาใช้ทบทวนได้บ่อยๆ ซึ่งเป็นสื่อที่สรุปเรื่องราวของเด็กเป็นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจง่าย
- 2.2) สื่อประกอบการฝึกที่ช่วยสรุปเรื่องเทคนิคในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างง่ายให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจเพื่อนำไปใช้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กได้อย่างต่อเนื่อง
- 2.3) แบบฝึกหัดที่สามารถนำไปทบทวนและฝึกต่อที่บ้านได้อย่างต่อเนื่อง

ขั้นตอนที่ 3 การจัดสร้างนวัตกรรมต้นแบบ (Product development: Prototype) ตามที่วางแผนในขั้นตอนที่ 2 โดยแบ่งออกเป็นองค์ประกอบของเนื้อหาภายในเล่มดังนี้

- เล่มที่ 1 สมุดความรู้เล่มเล็กเรื่องการปรับพฤติกรรมสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสติก (สมุดเล่มเล็กของเจ้าหน้าที่เป็นมิตร)
 - พฤติกรรมและปัญหาหลักที่พบในเด็กออทิสติก
 - สาเหตุของพฤติกรรมและปัญหาหลักที่พบในเด็กออทิสติก
 - ตัวกระตุ้นที่ทำให้พฤติกรรมยังคงอยู่ในเด็กออทิสติก
 - เป้าหมายในการปรับพฤติกรรมในเด็กออทิสติก
 - เทคนิคและวิธีการของการปรับพฤติกรรมในเด็กออทิสติก
- เล่มที่ 2 สมุดความรู้เล่มเล็กเรื่องการปรับพฤติกรรมสำหรับเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น (สมุดเล่มเล็กของเจ้าหน้าที่ใจเย็น)
 - พฤติกรรมและปัญหาหลักที่พบในเด็กออทิสติก
 - สาเหตุของพฤติกรรมและปัญหาหลักที่พบในเด็กออทิสติก
 - ตัวกระตุ้นที่ทำให้พฤติกรรมยังคงอยู่ในเด็กออทิสติก
 - เป้าหมายในการปรับพฤติกรรมในเด็กออทิสติก
 - เทคนิคและวิธีการของการปรับพฤติกรรมในเด็กออทิสติก

3. Check - จากการพัฒนานำมาเข้าสู่ระบบการตรวจสอบการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การทดสอบประสิทธิภาพ (Efficacy test) ของนวัตกรรมกับกลุ่มนำร่องเพื่อตรวจสอบยืนยันคุณภาพในการใช้งานได้ตรงตามทีออกแบไว้ (Congruency) โดยการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ครอบคลุมเนื้อหา และมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายจากผู้เชี่ยวชาญต่อหนังสือความรู้เล่มเล็กเรื่องการให้ความรู้ เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมในแต่ละปัญหาพฤติกรรม

9. ผลการดำเนินงาน :

หลังจากที่ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาในขั้นตอนที่ 1 – 4 ข้างต้นแล้ว ได้ขอเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ คือ จิตแพทย์เด็กและวัยรุ่น และ/หรือนักจิตวิทยาคลินิก ที่ทำงานกับเด็กและมืองค์ความรู้และ/หรือมีประสบการณ์เรื่องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเด็กสมาธิสั้นและออทิสติก แสดงความเห็นเกี่ยวกับ เนื้อหาและรูปแบบของสมุดบันทึก จำนวน 3-5 ท่าน หลังจากนั้นได้พัฒนาต่อยอดดังนี้

9.1 การปรับปรุงเบื้องต้น (Initial technology revision) เป็นการนำผลที่ได้จากการทดสอบประสิทธิภาพ ไปปรับปรุงแก้ไขนวัตกรรมต้นแบบเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น (ขั้นตอนที่ 5 ของการพัฒนาวัตกรรม ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการตีพิมพ์สื่อ)

9.2 วางแผนที่จะทดลองใช้นวัตกรรมที่ผ่านการตรวจสอบและปรับแก้ไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองจำนวน 60 คน ที่พาบุตร หลานมารับบริการในโปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยแบ่งออกเป็นกลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กที่ได้รับการวินิจฉัยออทิสติกจำนวน 30 คน และวินิจฉัยโรคสมาธิสั้นจำนวน 30 คน โดยเป็นประเด็นที่ประเมินดังนี้

- 5.1) การประเมินเนื้อหาและรูปแบบสื่อ
- 5.2) การประเมินความพึงพอใจโดยรวม
- 5.3) การประเมินความรู้ ก่อน-หลัง ได้รับสื่อ

10. บทเรียน :

10.1 ทีมงานได้เรียนรู้กระบวนการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นสื่อประกอบการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม สำหรับ พ่อ แม่ ผู้ปกครองของเด็กสมาธิสั้น และเด็กออทิสติก

10.2 กระบวนการในการพัฒนานวัตกรรมที่ต่อยอดมาจากกระบวนการในการให้บริการผู้ป่วย

10.3 การพัฒนาสื่อในครั้งนี้ตั้งต้นมาจากการสอบถามความต้องการในการรับบริการจากผู้ปกครองของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริงจึงได้แนวทางที่ตรงกับความต้องการในการพัฒนา

10.4 กระบวนการพัฒนามีความต่อเนื่องตั้งแต่ขั้นพัฒนาร่างนวัตกรรมและมีการปรับปรุงตามความคิดเห็นทั้งของผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญอย่างต่อเนื่อง

11. สมาชิกทีม : กลุ่มงานจิตวิทยา สถาบันราชานุกูล

12. ข้อมูลการติดต่อประสานงาน : กลุ่มงานจิตวิทยา โทร 70359